Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

5. rujna 2019.*

„Žalba – Tužba za naknadu štete – Članak 340. drugi stavak UFEU-a – Prekomjerno trajanje postupka u okviru predmeta pred Općim sudom Europske unije – Naknada štete koju je žalitelj navodno pretrpio – Neprimjena pojma ‚jedinstveni poduzetnik' – Imovinska šteta – Troškovi bankarske garancije – Uzročna veza – Izgubljena dobit – Neimovinska šteta – Odgovornost Europske unije za štetu prouzročenu kršenjem prava Unije koja proizlazi iz odluke Općeg suda – Nepostojanje odgovornosti"

U spojenim predmetima C-447/17 P i C-479/17 P,

povodom dviju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 25. srpnja 2017. odnosno 8. kolovoza 2017.,

Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, koji su zastupali J. Inghelram i K. Sawyer, a zatim J. Inghelram, u svojstvu agenata,

žalitelj,

a druge stranke u postupku su:

Guardian Europe Sàrl, sa sjedištem u Bertrangeu (Luksemburg), koji zastupaju C. O'Daly, *solicitor*, i F. Louis, *avocat*,

tužitelj u prvostupanjskom postupku,

Europska unija, koju zastupa Europska komisija, koju zastupaju N. Khan, A. Dawes i C. Urraca Caviedes, u svojstvu agenata,

tuženik u prvostupanjskom postupku (C-447/17 P),

i

Guardian Europe Sàrl, sa sjedištem u Bertrangeu (Luksemburg), koji zastupaju C. O'Daly, *solicitor*, i F. Louis, *avocat*,

žalitelj,

a druge stranke u postupku su:

Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, koji su u početku zastupali J. Inghelram i K. Sawyer, a zatim J. Inghelram, u svojstvu agenta,

* Jezik postupka: engleski

Europska unija, koju zastupa Europska komisija, koju zastupaju N. Khan, A. Dawes i C. Urraca Caviedes, u svojstvu agenata,

tuženici u prvostupanjskom postupku (C-479/17 P),

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), potpredsjednica Suda, u svojstvu predsjednice prvog vijeća, J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 16. svibnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojim žalbama Europska unija, s jedne strane, koju zastupa Sud Europske unije (C-447/17 P), i Guardian Europe Sàrl (C-479/17 P), s druge strane, traže djelomično ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 7. lipnja 2017., Guardian Europe/Europska unija (T-673/15, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2017:377), kojom je taj sud, s jedne strane, Uniji, koju je zastupao Sud Europske unije, naložio plaćanje naknade štete društvu Guardian Europe u iznosu od 654 523,43 eura na ime imovinske štete koju je to društvo pretrpjelo zbog povrede razumnog roka za suđenje u predmetu u kojemu je donesena presuda od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494) (u daljnjem tekstu: predmet T-82/08) i, s druge strane, odbio tužbu u preostalom dijelu.

Pravni okvir

Statut Suda Europske unije

2 Članak 56. Statuta Suda Europske unije propisuje:

„Protiv konačnih odluka Općeg suda i protiv njegovih djelomičnih odluka o meritornim pitanjima te odluka o postupovnim pitanjima glede prigovora nenadležnosti ili nedopuštenosti može se podnijeti žalba Sudu u roku od dva mjeseca od dostave pobijane odluke.

Takvu žalbu može podnijeti bilo koja stranka koja nije uspjela sa svojim zahtjevom u cijelosti ili djelomično […]”

Poslovnik Suda

3 U skladu s člankom 174. Poslovnika Suda, „zahtjev odgovora na žalbu usmjeren je na potpuno ili djelomično prihvaćanje ili odbijanje žalbe”.

4 Članak 176. tog Poslovnika glasi kako slijedi:

„1. Stranke iz članka 172. ovog Poslovnika mogu podnijeti protužalbu u istom roku koji je predviđen za podnošenje odgovora na žalbu.

2. Protužalba se podnosi kao zaseban akt, odvojeno od odgovora na žalbu.”

5 U članku 178. navedenog Poslovnika navodi se:

„1. Protužalbeni zahtjev usmjeren je na potpuno ili djelomično ukidanje odluke Općeg suda.

2. Protužalbeni zahtjev također može biti usmjeren na ukidanje izričite ili prešutne odluke o dopuštenosti tužbe pred Općim sudom.

[…]”

Okolnosti spora

6 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 12. veljače 2008. Guardian Industries Corp. i Guardian Europe pokrenuli su postupak protiv Odluke Komisije C(2007) 5791 *final* od 28. studenoga 2007. o postupku primjene članka [101. UFEU-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/39165 – Ravno staklo) (u daljnjem tekstu: sporna odluka). U tužbi su u biti zahtijevali da Opći sud djelomično poništi tu odluku u dijelu koji se odnosi na njih i smanji iznos novčane kazne koja im je bila njome izrečena.

7 Opći sud odbio je tu tužbu presudom od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494).

8 Društva Guardian Industries i Guardian Europe su 10. prosinca 2012. podnijela žalbu protiv presude od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494).

9 Presudom od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), Sud je, kao prvo, ukinuo presudu od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), jer je njome odbijen tužbeni razlog utemeljen na povredi načela zabrane diskriminacije u pogledu izračuna iznosa novčane kazne izrečene solidarno društvima Guardian Industries i Guardian Europe i tim društvima naloženo snošenje troškova. Kao drugo, Sud je poništio članak 2. sporne odluke jer je njome iznos novčane kazne izrečen solidarno društvima Guardian Industries i Guardian Europe određen u visini od 148 000 000 eura. Kao treće, Sud je odredio iznos novčane kazne solidarno izrečene društvima Guardian Industries i Guardian Europe zbog povrede utvrđene u članku 1. sporne odluke u visini od 103 600 000 eura. Kao četvrto, Sud je odbio žalbu u preostalom dijelu. Kao peto, Sud je podijelio troškove.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

10 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 19. studenoga 2015. društvo Guardian Europe pokrenulo je, na temelju članka 268. UFEU-a i članka 340. drugog stavka UFEU-a, postupak protiv Europske unije, zastupane po Europskoj komisiji i Sudu Europske unije, radi naknade štete koju je to društvo navodno pretrpjelo zbog, s jedne strane, prekomjernog trajanja postupka pred Općim sudom u okviru predmeta T-82/08 i, s druge strane, povrede načela jednakog postupanja počinjene u spornoj odluci i presudi od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494).

11 Pobijanom presudom Opći sud proglasio je i presudio:

„1. Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, nalaže se plaćanje naknade štete društvu Guardian Europe […] u iznosu od 654 523,43 eura na ime imovinske štete koju je to društvo pretrpjelo zbog povrede razumnog roka za suđenje u [predmetu T-82/08]. Taj iznos naknade štete uvećat će se za kompenzacijske kamate počevši od 27. srpnja 2010. pa sve do izricanja ove presude, po godišnjoj stopi inflacije koju u državi članici u kojoj je sjedište tog društva za dotično razdoblje utvrđuje Eurostat (Statistički ured Europske unije).

2. Iznos naknade štete iz točke 1. uvećat će se za zatezne kamate koje teku od objave ove presude do potpune isplate, po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka (ESB) na svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna boda.

3. U preostalom dijelu tužba se odbija.

4. Društvo Guardian Europe snosit će troškove Europske unije koju zastupa Europska komisija.

5. Društvo Guardian Europe, s jedne strane, i Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, s druge strane, snosit će vlastite troškove."

Zahtjevi stranaka

12 Svojom žalbom u predmetu C-447/17 P Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, zahtijeva od Suda da:

– ukine točku 1. izreke pobijane presude;

– odbije kao neosnovan zahtjev društva Guardian Europe istaknut u prvostupanjskom postupku kojim traži obeštećenje u iznosu od 936 000 eura na ime troškova bankarske garancije kao naknadu štete koju je navodno pretrpjelo zbog povrede razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 ili da, podredno, smanji tu naknadu štete na iznos od 299 251,64 eura, uvećan za kompenzacijske kamate koje su određene imajući u vidu činjenicu da se taj iznos sastoji od različitih iznosa koji su dospjeli u različitim trenucima, i

– naloži društvu Guardian Europe snošenje troškova.

13 Društvo Guardian Europe od Suda zahtijeva da:

– odbije žalbu i

– naloži žalitelju snošenje troškova.

14 Europska unija, koju zastupa Komisija, zahtijeva od Suda da:

– prihvati žalbu u cijelosti i

– naloži društvu Guardian Europe snošenje troškova.

15 Svojom žalbom u predmetu C-479/17 P društvo Guardian Europe od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu jer je u točki 3. njezine izreke djelomično odbijen zahtjev za naknadu štete društva Guardian Europe, koji se temelji na članku 268. UFEU-a i članku 340. drugom stavku UFEU-a;

– naloži Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, da nadoknadi štetu koju je pretrpjelo zbog toga što je Opći sud povrijedio zahtjeve koji se odnose na poštovanje razumnog roka za suđenje, tako da mu isplati sljedeće iznose, zajedno s, s jedne strane, kompenzacijskim kamatama koje teku od 27. srpnja 2010. do dana presude kojom se odlučuje o ovoj žalbi, po godišnjoj stopi inflacije koju je za predmetno razdoblje odredio Eurostat za državu članicu u kojoj društvo Guardian Europe ima sjedište i, s druge strane, zateznim kamatama koje teku od dana donošenja presude o ovoj žalbi, po stopi koju je odredio ESB za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna boda:

  – 1 388 000 eura na ime oportunitetnih troškova ili izgubljene dobiti;

  – 143 675,78 eura na ime troškova bankarske garancije;

  – iznos određen u odgovarajućem postotku od novčane kazne izrečene društvu Guardian Europe u spornoj odluci na ime neimovinske štete;

– naloži Europskoj uniji, koju zastupaju Komisija i Sud Europske unije, da nadoknadi štetu koju je pretrpjelo zbog toga što su Komisija i Opći sud povrijedili načelo jednakog postupanja, tako da mu isplati sljedeće iznose, zajedno sa, s jedne strane, kompenzacijskim kamatama koje teku od 19. studenoga 2010. do dana donošenja presude o ovoj žalbi, po godišnjoj stopi inflacije koju je za predmetno razdoblje odredio Eurostat za državu članicu u kojoj društvo Guardian Europe ima sjedište i, s druge strane, zateznim kamatama koje teku od datuma donošenja presude o ovoj žalbi, po stopi koju je odredio ESB za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna boda:

  – 7 712 000 eura na ime oportunitetnih troškova ili izgubljene dobiti;

  – iznos određen u odgovarajućem postotku od novčane kazne izrečene društvu Guardian Europe u spornoj odluci na ime neimovinske štete;

– podredno, vrati predmet Općem sudu na ponovno suđenje, i

– da Europskoj uniji, koju zastupaju Komisija i Sud Europske unije, naloži snošenje troškova.

16 Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, zahtijeva od Suda da:

– odbije žalbu i

– naloži društvu Guardian Europe snošenje troškova.

17 Europska unija, koju zastupa Komisija, zahtijeva od Suda da:

– odbije žalbu u dijelu u kojem je usmjerena protiv Komisije i

– naloži društvu Guardian Europe snošenje vlastitih troškova i troškova Europske unije, koju zastupa Komisija.

18 Svojom protužalbom u predmetu C-479/17 P Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, zahtijeva od Suda da:

– poništi odluku o odbijanju prigovora nedopuštenosti zahtjeva za naknadu izgubljene dobiti,

– proglasi nedopuštenim zahtjev za naknadu izgubljene dobiti koji je podnijelo društvo Guardian Europe i

– naloži društvu Guardian Europe snošenje troškova.

19 Društvo Guardian Europe od Suda zahtijeva da:

– odbije protužalbu i

– da Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, naloži snošenje troškova.

20 Odlukom potpredsjednice Suda, u svojstvu predsjednice prvog vijeća, od 3. lipnja 2019., predmeti C-447/17 P i C-479/17 P spojeni su u svrhu donošenja presude.

Žalba u predmetu C-447/17 P

21 U svojoj žalbi u predmetu C-447/17 P Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, istaknula je četiri žalbena razloga. Međutim, u svojem podnesku od 7. siječnja 2019. povukla je prvi, treći i četvrti razlog istaknut u prilog svojoj žalbi.

Argumentacija stranaka

22 U prilog svojem drugom i, nakon djelomičnog povlačenja, jedinom žalbenom razlogu, Europska unija, žalitelj u predmetu C-447/17 P, koju zastupa Sud Europske unije, tvrdi da je Opći sud, ocjenjujući u točki 161. pobijane presude da postoji dovoljno izravna uzročna veza između povrede razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 i štete koju je pretrpjelo društvo Guardian Europe zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju navedenog roka, počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja pojma „uzročna veza”.

23 Konkretno, žalitelj u predmetu C-447/17 P smatra da je Opći sud pošao od pogrešne pretpostavke prema kojoj se odluka o osiguranju bankarske garancije izvršava u jednom trenutku, odnosno u trenutku „prvotne odluke” da se takva garancija osigura. Međutim, budući da je obveza plaćanja novčane kazne postojala tijekom cijelog postupka pred sudovima Unije, društvo Guardian Europe moglo je platiti novčanu kaznu i tako izvršiti obvezu koju je imalo s te osnove. Budući da je u svakom trenutku moglo platiti novčanu kaznu, vlastiti izbor tog društva da zamijeni to plaćanje bankarskom garancijom bio je kontinuirane naravi, te ga je to društvo činilo tijekom cijelog postupka. Prema tome, odlučujući uzrok plaćanja troškova bankarske garancije nije bila povreda razumnog roka za suđenje, nego vlastiti žaliteljev izbor da ne plati cjelokupan iznos novčane kazne i da to plaćanje zamijeni bankarskom garancijom.

24 Usto, činjenice ovog predmeta potvrđuju to tumačenje. Naime, kao što to proizlazi iz točke 156. pobijane presude, društvo Guardian Europe ukinulo je bankarsku garanciju 2. kolovoza 2013., na datum koji uopće nije bio povezan s postupkom u tijeku pred sudovima Unije, odnosno deset mjeseci nakon objave presude od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), i šesnaest mjeseci prije objave presude od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363).

25 Europska unija, koju zastupa Komisija, pridružuje se argumentima koje je iznio žalitelj u predmetu C-447/17 P.

26 Društvo Guardian Europe, druga stranka u žalbenom postupku u predmetu C-447/17 P, tvrdi da je kašnjenje Općeg suda bilo, u ovom slučaju, jedini razlog nastanka dodatnih troškova bankarske garancije koje je to društvo moralo snositi, za što ono u tom pogledu ne snosi nikakvu odgovornost. U tom kontekstu društvo Guardian Europe ističe da nije povrijedilo nijedno pravno pravilo kada je odlučilo Komisiji dostaviti bankarsku garanciju jer je njegova odluka, naprotiv, bila u

potpunosti zakonita. Stoga, ako bi Sud smatrao da pravni izbor da se osigura bankarska garancija dovodi do „odgovornosti" društva Guardian Europe, tada tužba zbog povrede prava zaštićenih člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) uopće ne bi bila djelotvorna u slučaju kada poduzetnik odluči pokriti dio svoje novčane kazne bankarskom garancijom.

27 Društvo Guardian Europe tvrdi da treba razlikovati, s jedne strane, troškove bankarske garancije nastale tijekom trajanja razumnog roka za suđenje, čiju naknadu, na temelju sudske prakse koja proizlazi iz, među ostalim, presude od 21. travnja 2005., Holcim (Njemačka)/Komisija (T-28/03, EU:T:2005:139), i rješenja od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija (T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377), nije moguće povratiti, i, s druge strane, troškova bankarske garancije koji su nastali nakon isteka navedenog roka.

28 U tom pogledu društvo Guardian Europe, oslanjajući se na točku 62. presude od 21. travnja 2005., Holcim (Njemačka)/Komisija (T-28/03, EU:T:2005:139), naglašava da je jedan od glavnih razloga zbog kojih su sudovi Europske unije presudili da nije moguće tražiti naknadu troškova bankarske garancije u slučaju ukidanja Komisijine odluke kojom je izrečena novčana kazna leži u činjenici da su troškovi povezani s bankarskom garancijom već morali biti plaćeni bankama, neovisno o krajnjem ishodu tužbe za poništenje. Međutim, jasno je da se to obrazloženje ne može primijeniti na ovaj predmet jer društvo Guardian Europe ne bi bilo platilo dodatne troškove bankarske garancije da je Opći sud u razumnom roku odlučio o njegovoj tužbi.

29 Društvo Guardian Europe poziva Sud da odbije argumente koje je iznio žalitelj u predmetu C-447/17 P, koji se tiču kvalifikacije izbora da se osigura bankarska garancija kao „kontinuiranog izbora", i da potvrdi analizu Općeg suda iz točke 160. pobijane presude.

30 Društvo Guardian Europe dodaje da se prema pravu država članica uzročna veza prekida samo ako ponašanje žrtve predstavlja grešku. U ovom se pak slučaju ponašanje tog društva ne može smatrati greškom, imajući u vidu da je ono na aktivan način nastojalo ubrzati postupak pred Općim sudom te je u nekoliko navrata kontaktiralo tajništvo da bi se informiralo o stanju postupka.

31 Društvo Guardian Europe stoga zahtijeva odbijanje tog žalbenog razloga.

Ocjena Suda

32 Valja podsjetiti na to da se, kao što je to Sud već istaknuo, uvjet u vezi s uzročnom vezom iz članka 340. drugog stavka UFEU-a odnosi na postojanje dovoljno izravne uzročno posljedične veze između postupanja institucija Unije i štete, a koju mora dokazati tužitelj, tako da postupanje koje se stavlja na teret mora biti odlučujući uzrok štete (presuda od 13. prosinca 2018., Europska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, t. 52. i navedena sudska praksa).

33 Stoga valja ispitati je li povreda razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 odlučujući uzrok štete proizišle iz plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju navedenog roka kako bi se utvrdilo postojanje izravne uzročno posljedične veze između postupanja koje se stavlja na teret Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, i navodne štete.

34 U tom pogledu valja primijetiti da je, u okviru tužbe radi naknade štete podnesene protiv Komisije u svrhu dobivanja, među ostalim, povrata troškova garancije koje su snosili tužitelji kako bi ishodili suspenziju odluka o povratu predmetnih subvencija, pri čemu su te odluke kasnije bile ukinute, Sud presudio da kad uz odluku kojom se nalaže plaćanje novčane kazne postoji mogućnost polaganja jamstva kojim se osigurava to plaćanje i plaćanje zateznih kamata, tada šteta, koja se u iščekivanju ishoda tužbe podnesene protiv te odluke sastoji od troškova garancije, ne proizlazi iz navedene odluke, nego iz vlastitog izbora zainteresirane osobe da osigura garanciju, umjesto da odmah izvrši obvezu

povrata. U tim okolnostima Sud je utvrdio da ne postoji nikakva izravna uzročna veza između postupanja koje se stavlja na teret Komisiji i navodne štete (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 2013., Inalca i Cremonini/Komisija, C-460/09 P, EU:C:2013:111, t. 118. i 120.).

35 Međutim, Opći sud je u točki 160. pobijane presude utvrdio da se veza između prekoračenja razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 i plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara tom prekoračenju nije mogla prekinuti prvotnim izborom društva Guardian Europe da ne plati odmah dio novčane kazne izrečene spornom odlukom i da osigura bankarsku garanciju.

36 Konkretnije, kao što to proizlazi iz točke 160. pobijane presude, dvije okolnosti na kojima je Opći sud utemeljio zaključak naveden u prethodnoj točki ove presude su, s jedne strane, to da je u trenutku kad je društvo Guardian Europe podnijelo svoju tužbu u predmetu T-82/08 i u trenutku kad je osiguralo bankarsku garanciju povreda razumnog roka za suđenje bila nepredvidiva, te je navedeno društvo moglo legitimno očekivati da će se s tom tužbom postupati u razumnom roku, i, s druge strane, to da je do prekoračenja razumnog roka za suđenje došlo nakon prvotne odluke društva Guardian Europe da osigura navedenu garanciju.

37 Međutim, te dvije okolnosti ne mogu biti relevantne za utvrđenje da se uzročna veza između povrede razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 i štete koju je podnijelo društvo Guardian Europe zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovora prekoračenju navedenog roka nije mogla prekinuti odlukom tog društva da osigura navedenu garanciju (vidjeti presudu od 13. prosinca 2018., Europska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, t. 57.).

38 Naime, to bi bilo tako samo kada bi zadržavanje bankarske garancije bilo obvezno, tako da poduzetnik koji je podnio tužbu protiv Komisijine odluke kojom mu se izriče novčana kazna, i koji je odlučio osigurati bankarsku garanciju kako ne bi odmah izvršio tu odluku, ne bi prije objave presude u tom postupku imao pravo platiti navedenu novčanu kaznu i otkazati bankarsku garanciju koju je osigurao (presuda od 13. prosinca 2018., Europska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, t. 58 i navedena sudska praksa).

39 Međutim, kao što je to Sud već utvrdio, zadržavanje bankarske garancije, upravo kao i njezino osiguranje, u okviru je slobodne prosudbe dotičnog poduzetnika s obzirom na njegove financijske interese. Naime, pravo Unije ni na koji način ne sprečava tog poduzetnika da u svakom trenutku otkaže osiguranu bankarsku garanciju i plati izrečenu novčanu kaznu kada, uzimajući u obzir razvoj okolnosti od dana osiguranja te garancije, navedeni poduzetnik ocijeni da je ta mogućnost za njega povoljnija. To bi posebice mogao biti slučaj kad razvoj postupka pred Općim sudom navede poduzetnika o kojem je riječ na zaključak da će presuda biti donesena kasnije nego što je očekivao i da će, kao posljedica toga, trošak bankarske garancije biti viši od troška koji je poduzetnik prvotno predvidio prilikom osiguranja te garancije (presuda od 13. prosinca 2018., Europska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, t. 59. i navedena sudska praksa).

40 U ovom slučaju, vodeći s jedne strane računa o činjenici da 12. veljače 2010., odnosno dvije godine nakon podnošenja tužbe u predmetu T-82/08, još nije bio otvoren usmeni dio postupka, kako to proizlazi iz utvrđenja Općeg suda u točki 133. pobijane presude, i da s druge strane rok, koji je samo društvo Guardian Europe u svojoj tužbi u prvom stupnju smatralo uobičajenim rokom rješavanja predmeta kao što je to predmet T-82/08, iznosi upravo dvije godine, valja utvrditi da je najkasnije 12. veljače 2010. društvo Guardian Europe moralo biti svjesno da će trajanje postupka u navedenom predmetu znatno prekoračiti trajanje koje je prvotno bilo predvidjelo te je moglo preispitati zadržavanje bankarske garancije, s obzirom na dodatne troškove do kojih bi zadržavanje te garancije moglo dovesti.

41 U tim okolnostima povreda razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08 ne može biti odlučujući uzrok štete koju je pretrpjelo društvo Guardian Europe zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju tog roka. Naime, takva šteta rezultat je vlastitog izbora

društva Guardian Europe da zadrži bankarsku garanciju tijekom cijelog postupka u tom predmetu, unatoč financijskim posljedicama koje je to podrazumijevalo (vidjeti presudu od 13. prosinca 2018., Europska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, t. 61.).

42 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je Opći sud, ocijenivši da postoji dovoljno izravna uzročna veza između povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu T-82/08 i gubitka koji je pretrpjelo društvo Guardian Europe zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju tog roka, počinio pogrešku koja se tiče prava u tumačenju pojma „uzročna veza”.

43 Zbog toga, budući da taj žalbeni razlog treba proglasiti osnovanim, valja prihvatiti žalbu u predmetu C-447/17 P i ukinuti točku 1. izreke pobijane presude.

Protužalba u predmetu C-479/17 P

Argumentacija stranaka

44 Svojim jedinim protužalbenim razlogom istaknutim u prilog svojoj protužalbi u predmetu C-479/17 P, koju treba razmotriti prije žalbe u ovom predmetu, Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, kao podnositelj protužalbe, ističe da je Opći sud, odbivši u točki 65. pobijane presude prigovor nedopuštenosti koji se temelji na tvrdnji da bi naknada za izgubljenu dobit koju traži društvo Guardian Europe poništila pravne učinke odluke koja je postala konačna, odnosno, konkretno, odluke Komisije od 23. prosinca 2014. (u daljnjem tekstu: odluka iz prosinca 2014.), počinio pogrešku koja se tiče prava.

45 Podnositelj protužalbe u predmetu C-479/17 P tvrdi, polazeći od činjenice da su kamate koje je Komisija u skladu s odlukom iz prosinca 2014. platila društvu Guardian Europe namijenjene naknadi štete koju je to društvo pretrpjelo zbog nemogućnosti korištenja iznosom novčane kazne koju je neosnovano platilo, da društvo Guardian svojim zahtjevom za naknadu štete s osnove izgubljene dobiti želi u konačnici dobiti naknadu te štete po stopi koja je veća od one koju je koristila Komisija u navedenoj odluci.

46 Međutim, da bi se moglo tražiti višu stopu povrata na iznos kojim društvo Guardian Europe nije moglo raspolagati zbog neosnovanog plaćanja izrečene novčane kazne, to je društvo moralo podnijeti tužbu za poništenje navedene odluke. Tako bi, suprotno utvrđenjima iz točke 64. pobijane presude, taj zahtjev za naknadu štete imao isti predmet i učinak kao i zahtjev za poništenje odluke iz prosinca 2014.

47 U tim je okolnostima Opći sud trebao primijeniti načelo koje proizlazi iz sudske prakse Suda, a osobito iz presuda od 15. prosinca 1966., Schreckenberg/Komisija (59/65, EU:C:1966:60), i od 14. veljače 1989., Bossi/Komisija (346/87, EU:C:1989:59, t. 31. do 35.), kao i iz rješenja od 4. listopada 2010., Ivanov/Komisija (C-532/09 P, neobjavljeno, EU:C:2010:577, t. 23. do 25.), na temelju kojeg se konačna odluka ne može preispitivati posredstvom tužbe za naknadu štete koja ima isti predmet i učinak kao i tužba za poništenje, i stoga odbaciti kao nedopušten zahtjev za naknadu štete koji je podnijelo društvo Guardian Europe u dijelu koji se odnosi na navodnu izgubljenu dobit.

48 Društvo Guardian Europe osporava te argumente podnositelja protužalbe u predmetu C-479/17 P.

Ocjena Suda

49 Valja podsjetiti da je prema ustaljenoj sudskoj praksi tužba za naknadu štete, koja se zasniva na članku 340. drugom stavku UFEU-a, uspostavljena kao samostalno pravno sredstvo, s obzirom na njezinu posebnu ulogu u okviru sustava pravnih sredstava te s obzirom na to da je njezino korištenje, zbog njezinog specifičnog predmeta, uvjetovano ispunjenjem određenih pretpostavki, tako da

proglašenje nedopuštenim zahtjeva za poništenje ne dovodi automatski do nedopuštenosti zahtjeva za naknadu štete (rješenje od 21. lipnja 1993., Van Parijs i dr./Vijeće i Komisija, C-257/93, EU:C:1993:249, t. 14. i navedena sudska praksa).

50 Međutim, iako stranka može podnijeti tužbu za naknadu štete a da pritom nije vezana nijednim pravilom koje joj nalaže da traži poništenje nezakonitog akta koji joj uzrokuje štetu, stranka ipak ne može na taj način zaobići nedopuštenost zahtjeva koji se odnosi na istu nezakonitost i teži istom novčanom cilju (rješenje predsjednika Suda od 26. listopada 1995., Pevasa i Inpesca/Komisija, C-199/94 P i C-200/94 P, EU:C:1995:360, t. 27. i navedena sudska praksa).

51 Stoga treba utvrditi da je tužba za naknadu štete nedopuštena kada joj je stvarni cilj povlačenje individualne odluke koja je postala konačna i koja bi u slučaju prihvaćanja dovela do poništenja pravnih učinaka te odluke. O tome je riječ ako tužitelj posredstvom zahtjeva za naknadu štete želi ostvariti rezultat koji je jednak onomu koji bi mu donio uspjeh tužbe za poništenje koju je propustio pravovremeno podnijeti (vidjeti u tom smislu rješenje od 4. listopada 2010., Ivanov/Komisija, C-532/09 P, neobjavljeno, EU:C:2010:577, t. 23. i 24. kao i navedenu sudsku praksu).

52 Valja provjeriti je li, kako to tvrdi podnositelj protužalbe u predmetu C-479/17 P, zahtjev za naknadu štete koji je na temelju članka 340. drugog podstavka UFEU-a podnijelo društvo Guardian Europe zbog navodne izgubljene dobiti, podnesen radi ostvarivanja rezultata identičnog onome koji bi imala tužba za poništenje podnesena protiv odluke iz prosinca 2014.

53 Kao što to proizlazi iz točke 24. pobijane presude, svojom tužbom za naknadu štete društvo Guardian Europe zatražilo je, među ostalim, naknadu štete koju je navodno pretrpjelo zbog, s jedne strane, trajanja postupka u predmetu T-82/08 i, s druge strane, povrede načela jednakog postupanja počinjenog u spornoj odluci i presudi od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), koja se sastoji od izgubljene dobiti povezane s razlikom između, s jedne strane, kamata koje je vratila Komisija na dio novčane kazne koji je presudom Suda od 12. studenoga 2014, Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), proglašen neosnovanim i, s druge strane, prihoda koje je ono moglo ostvariti da je, umjesto da plati Komisiji iznos koji je Sud konačnom presudom proglasio neosnovanim, žalitelj taj iznos uložio u svoje djelatnosti.

54 Osim toga, kao što to proizlazi iz točaka 54. i 55. pobijane presude, Komisija je svojom odlukom iz prosinca 2014. vratila dio novčane kazne za koju je Sud u presudi od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), utvrdio da je neosnovan, te je platila kamate na taj iznos u visini od 988 620 eura.

55 Što se tiče te odluke, valja ponoviti da, kao što je to Sud već istaknuo, iz članka 266. prvog podstavka UFEU-a proizlazi da je institucija čiji je akt proglašen ništavim dužna poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi o proglašenju akta ništavim. To među ostalim dovodi do plaćanja dugovanih iznosa, povrata preplaćenih iznosa, kao i plaćanja zateznih kamata. U tom kontekstu Sud je pojasnio da plaćanje tih kamata predstavlja mjeru izvršenja poništavajuće presude, u smislu članka 266. prvog stavka UFEU-a, jer je cilj plaćanja paušalno obeštećenje zbog nemogućnosti ostvarenja tražbine i poticanje dužnika da u najkraćem mogućem roku izvrši poništavajuću presudu (vidjeti presudu od 12. veljače 2015., Komisija/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, t. 29. i 30.).

56 U cilju utvrđivanja iznosa zateznih kamata koje se moraju platiti poduzetniku koji je platio novčanu kaznu koju mu je izrekla Komisija nakon što je ta novčana kazna poništena, ta institucija mora primijeniti stopu koja je u tom smislu određena Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 1268/2012 od 29. listopada 2012. o pravilima za primjenu Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL 2012., L 362, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 9., str. 183.).

57 Prema tome, kada dostupni kapital omogućuje kažnjenom poduzetniku da plati izrečenu novčanu kaznu, a ta novčana kazna bude kasnije poništena, šteta koja se sastoji od nemogućnosti korištenja tim kapitalom u pravilu se naknađuje tako da Komisija plati zatezne kamate na iznos neosnovano plaćene novčane kazne, izračunane u skladu s Delegiranom uredbom br. 1268/2012, koje u ovom slučaju iznose 988 620 eura.

58 Međutim, ne može se isključiti da je u nekim specifičnim okolnostima iznos zateznih kamata nedovoljan za naknadu cijele pretrpljene štete koja je nastala zbog nemogućnosti korištenja iznosom koji je neosnovano plaćen.

59 U tim pak okolnostima, radi dobivanja naknade štete koja se temelji na nemogućnosti korištenja iznosom koji je neosnovano plaćen, a koji premašuje iznos koji odgovara zateznim kamatama koje je Komisija platila, dotični poduzetnik mora podnijeti zahtjev za naknadu štete na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a.

60 Tu ocjenu potvrđuje i članak 266. drugi stavak UFEU-a, koji predviđa da obveza institucije čiji je akt proglašen ništavim da poduzme potrebne mjere kako bi postupila sukladno samoj presudi, među kojima je i plaćanje zateznih kamata, ne utječe ni na koju obvezu koja bi mogla proizaći iz primjene članka 340. UFEU-a.

61 U ovom slučaju valja primijetiti da svojim zahtjevom za naknadu štete društvo Guardian Europe ne zahtijeva povrat dijela iznosa novčane kazne koji je presudom od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), proglašen neosnovanim, niti isplatu kamata pripisanih na taj iznos u razdoblju kada je njime raspolagala Komisija, nego izgubljenu dobit, navedenu u točki 53. ove presude.

62 Valja isto tako primijetiti da, kada se radi o zateznim kamatama, eventualno poništenje odluke iz prosinca 2014. ne bi moglo dovesti do plaćanja nekog drugog iznosa u korist društva Guardian Europe, osim onog koji se odnosi na kamate koje mora platiti Komisija, u skladu s Delegiranom uredbom br. 1268/2012.

63 Nameće se stoga zaključak da zahtjev za naknadu štete društva Guardian Europe, podnesen na temelju članka 340. drugog podstavka UFEU-a radi dobivanja naknade štete zbog navodne izgubljene dobiti, nije usmjeren postizanju rezultata koji je identičan onomu koji bi imala tužba za poništenje odluke iz prosinca 2014.

64 Stoga je Opći sud u točki 64. pobijane presude osnovano utvrdio da zahtjev za naknadu štete koji je društvo Guardian Europe podnijelo zbog navodne izgubljene dobiti nema ni isti predmet ni isti učinak kao eventualna tužba za poništenje odluke iz prosinca 2014., zbog čega se ne može proglasiti nedopuštenim na temelju zlouporabe postupka.

65 Prema tome, Općem se sudu ne može prigovoriti da je u točki 65. pobijane presude počinio pogrešku koja se tiče prava kada je odbio argumente koji se tiču postojanja zapreka vođenju postupka koji se temelje na tome da bi naknada navodne izgubljene dobiti poništila učinke konačne odluke.

66 Stoga valja odbiti jedini protužalbeni razlog u predmetu C-479/17 P kao neosnovan i odbiti protužalbu.

Žalba u predmetu C-479/17 P

67 U prilog svojoj žalbi u predmetu C-479/17 P društvo Guardian Europe ističe šest žalbenih razloga.

Šesti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

68 Svojim šestim žalbenim razlogom, koji treba ispitati najprije, društvo Guardian Europe ističe da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je zaključio da samo presuda koju je donio sud Unije u zadnjem stupnju može dovesti do odgovornosti Europske unije zbog povrede prava Unije.

69 Naime, društvo Guardian Europe tvrdi da se u sudskoj praksi Suda ne isključuje izričito mogućnost da odluka nižeg suda može biti osnova tužbi za naknadu štete zbog povrede prava Unije. Načelo koje je utvrđeno presudom od 30. rujna 2003., Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), nije ograničeno samo na sudove koji su donijeli odluku u zadnjem stupnju.

70 Osim toga, čak i ako se prihvati da samo odluka suda države članice u zadnjem stupnju može dovesti do odgovornosti zbog povrede prava Unije, to ne znači da bi se to načelo na isti način primjenjivalo na Opći sud, imajući u vidu postojeće razlike između tog suda i sudova država članica.

71 K tome, s obzirom na to da Sud po definiciji svojom presudom ne može povrijediti pravo Unije, posljedica ocjene iz točke 122. pobijane presude bila bi ta da sudovi Unije nikada ne bi bili odgovorni za povredu prava Unije.

72 Naposljetku, društvo Guardian Europe prigovara zaključku Općeg suda iz točke 124. pobijane presude da ono nije navelo bitne nepravilnosti u sudovanju, osobito postupovne ili upravne prirode.

73 Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, druga stranka u žalbenom postupku u predmetu C-479/17 P, osporava argumente društva Guardian Europe.

Ocjena Suda

74 Kako bi ocijenio osnovanost prigovora koji je iznijelo društvo Guardian Europe u pogledu točke 122. pobijane presude, valja podsjetiti da je, u kontekstu načela odgovornosti države članice za štetu prouzročenu pojedincima povredama prava Unije koje im se mogu pripisati, Sud presudio da je to načelo primjenjivo i kada predmetna povreda proizlazi iz odluke suda te države članice koji odlučuje u zadnjem stupnju (vidjeti presudu od 30. rujna 2003., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 50.).

75 Da bi došao do tog zaključka, Sud se oslonio, među ostalim, na temeljnu ulogu sudbene vlasti u zaštiti prava koja pojedinci imaju na temelju prava Unije i okolnost da je sud koji odlučuje u zadnjem stupnju po definiciji zadnja instancija pred kojom ti pojedinci mogu ostvariti prava koja im priznaje pravo Unije. U pogledu potonjeg, Sud je naglasio da se, s obzirom na to da se povreda prava posredstvom odluke jednog takvog suda, koja je postala konačna, u pravilu više ne može ispraviti, pojedincima ne može oduzeti mogućnost pozivanja na odgovornost države kako bi tim putem dobili pravnu zaštitu svojih prava (vidjeti, u tom smislu, presudu od 30. rujna 2003., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 33. i 34.).

76 Valja istaknuti da, suprotno onomu što tvrdi društvo Guardian Europe, iz sudske prakse Suda jasno proizlazi da načelo navedeno u točki 74. ove presude nije primjenjivo kada povredu prava Unije počini sud države članice koji nije odlučivao u zadnjem stupnju (vidjeti u tom smislu presudu od 28. srpnja 2016., Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, t. 36.).

77 Naime, iako je u slučaju nemogućnosti podnošenja domaćih pravnih sredstava protiv sudske odluke suda koji odlučuje u zadnjem stupnju tužba za naknadu štete protiv države jedini pravni put koji može zajamčiti ponovnu uspostavu povrijeđenog prava i na taj način osigurati djelotvornu sudsku

zaštitu prava koje pojedinci izvode iz pravnog poretka Unije, isto ne vrijedi u odnosu na odluke koje donose sudovi prvog stupnja ako se protiv njih mogu podnijeti domaća pravna sredstva tako da povrede prava Unije koje proizlaze iz tih odluka mogu biti ispravljene odnosno uklonjene.

78 Slijedom toga, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 110. svojeg mišljenja, korištenje sudskim postupkom predstavlja odgovarajući način ispravljanja povreda prava Unije koje proizlaze iz odluka nacionalnih sudova koji ne odlučuju u zadnjem stupnju.

79 Potrebno je provjeriti može li se načelo, koje isključuje odgovornost države članice za štetu uzrokovanu pojedincima zbog povrede prava Unije odlukom suda države članice koji ne odlučuje u zadnjem stupnju, primijeniti u okviru sustava odgovornosti Unije predviđene člankom 340. drugim stavkom UFEU-a.

80 U tom pogledu valja primijetiti da je, s jedne strane, kao što to proizlazi iz članka 19. stavka 1. prvog podstavka UEU-a, Sud Europske unije, kojem je povjereno osiguravanje poštovanja prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ, sastavljen od više sudova, odnosno Suda, Općeg suda i specijaliziranih sudova.

81 S druge strane, članak 256. UFEU-a predviđa da je Opći sud nadležan za provođenje postupka i odlučivanje „u prvom stupnju” u slučaju predmeta i postupaka koje spominje taj članak, te da protiv odluka Općeg suda u takvim predmetima i postupcima postoji pravo žalbe Sudu. Mogućnost podnošenja žalbe tom sudu predviđa isto tako i članak 56. Statuta Suda Europske unije.

82 Prema tome, na temelju značajki sudskog sustava Unije, kakav je ustanovljen Ugovorima u svrhu osiguravanja sudske kontrole u pravnom sustavu Unije, moguće je poistovjetiti Opći sud sa sudom države članice koji ne odlučuje u zadnjem stupnju, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 112. svojeg mišljenja.

83 U tim okolnostima, budući da se povrede prava Unije koje proizlaze iz odluka Općeg suda, protiv kojih se može podnijeti žalba Sudu, mogu ispraviti ili ukloniti, što je, kako to proizlazi iz točke 123. pobijane presude, upravo i bio slučaj s presudom od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), valja zaključiti da podnošenje žalbe predstavlja odgovarajući način ispravljanja pogrešaka koje se tiču prava počinjenih u tim odlukama, zbog čega je u okviru sustava odgovornosti Unije iz članka 340. drugog stavka UFEU-a na navedene odluke primjenjivo načelo navedeno u točki 79. ove presude.

84 Slijedom toga, povrede prava Unije koje proizlaze iz odluke koju je donio Opći sud, poput presude od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), ne mogu dovesti do odgovornosti Unije.

85 Opći sud stoga nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 122. pobijane presude zaključio da se odgovornost Unije ne može temeljiti na sadržaju sudske odluke koju nije donio sud Unije koji odlučuje u zadnjem stupnju i protiv koje se dakle mogla podnijeti žalba.

86 Što se tiče argumenta koji je iznijelo društvo Guardian Europe, izloženog u točki 72. ove presude, koji se tiče utvrđenja Općeg suda iz točke 124. pobijane presude, iz tužbe podnesene Općem sudu, suprotno onomu što to društvo tvrdi, a kako ističe nezavisni odvjetnik u točki 121. svojeg mišljenja, jasno proizlazi da je zahtjev za naknadu štete navodno uzrokovane presudom od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), bio zasnovan jedino na tome što je Opći sud u toj presudi zanemario sudsku praksu Suda. Općem se sudu stoga ne može prigovoriti što je u točki 124. pobijane presude smatrao da se žaliteljeva argumentacija u tom pogledu nije zasnivala na postojanju ozbiljnih nepravilnosti u sudovanju jednog suda Unije.

87 Posljedično, šesti žalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Prvi i četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

88 Svojim prvim i četvrtim žalbenim razlogom, koje valja ispitati zajedno, društvo Guardian Europe prigovara da je Opći sud u točkama 103. i 153. pobijane presude utvrdio da to društvo nije osobno snosilo teret povezan s plaćanjem novčane kazne koju je izrekla Komisija i da nije stoga moglo tvrditi da je, zbog povrede razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08, kao i povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci i u presudi od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), pretrpjelo stvarnu i izvjesnu štetu na temelju izgubljene dobiti na koju se poziva.

89 Društvo Guardian Europe naime tvrdi da je Opći sud pogrešno protumačio pojam „poduzetnik" u smislu prava Unije. Budući da je tijekom upravnog postupka pred Komisijom, koji je okončan donošenjem sporne odluke, grupa Guardian cijelo vrijeme bila smatrana „jedinstvenim poduzetnikom" u smislu prava Unije, te s obzirom na to da je kazna koja je izrečena društvu Guardian Europe izračunana na temelju vrijednosti prodaje grupe Guardian, a ne samo na temelju vrijednosti prodaje društva Guardian Europe, grupa Guardian također se trebala smatrati „jedinstvenim poduzetnikom" u svrhu ocjene štete, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, koja proizlazi iz povrede članka 47. Povelje, koju je počinio Opći sud, i povrede načela jednakog postupanja, koju su počinili Komisija i Opći sud.

90 Društvo Guardian Europe isto tako ocjenjuje da u svrhu utvrđivanja postojanja osobne štete Opći sud nije smio zanemariti stvarnu prirodu njegovih veza unutar grupacije s njegovim društvima kćerima jer se, štoviše, radilo o društvima kćerima u njegovu stopostotnom vlasništvu.

91 Naposljetku, društvo Guardian Europe ističe da Sud raspolaže sa svim elementima potrebnima za dodjelu naknade štete za izgubljenu dobit koju je ono navodno pretrpjelo zbog tih povreda.

92 Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, osporava argumente koje je iznijelo društvo Guardian Europe.

93 Komisija prije svega tvrdi da je Opći sud trebao zaključiti da je nastupila zastara zahtjeva za naknadu štete nastale uslijed povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci. Prema mišljenju Komisije, radi se o pitanju dopuštenosti, pa stoga i javnog poretka, koje sud Unije može, i čak mora, po službenoj dužnosti uzeti u razmatranje.

94 Podredno, Komisija ističe da četvrti žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten jer je zahtjev za naknadu štete za izgubljenu dobit protiv Komisije nepravodobno osporavanje odluke o povratu preplaćenog iznosa privremeno plaćene novčane kazne.

95 Podredno tomu, Komisija ističe da Opći sud u svakom slučaju nije počinio nikakvu pogrešku kada je zaključio da društvo Guardian Europe nije pretrpjelo nikakvu štetu prilikom privremenog plaćanja novčane kazne. Naime, suprotno onomu što tvrdi društvo Guardian Europe, u spornoj odluci ono nije smatrano jedinstvenim poduzetnikom, u smislu prava Unije, u svrhu određivanja novčane kazne. Prema mišljenju Komisije, samo se subjekte koji imaju pravnu osobnost može smatrati odgovornima za povrede.

96 Naposljetku, podredno gornjem, Komisija ocjenjuje da čak i u slučaju da se prihvate argumenti izneseni u okviru četvrtog žalbenog razloga, društvo Guardian Europe nije pretrpjelo nikakvu izgubljenu dobit zbog navodne dovoljno ozbiljne povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci. U tom pogledu

Komisija tvrdi da bi primjena metode izračuna novčanih kazni koja bi uključivala prodaje unutar grupacije ustvari samo dovela do povećanja novčanih kazni izrečenih drugim adresatima s obzirom na to da društvo Guardian Europe nije vršilo prodaje unutar grupacije.

Ocjena Suda

97 Kao prvo, što se tiče argumentacije društva Guardian Europe o navodnoj izgubljenoj dobiti koju je pretrpjelo zbog povrede načela jednakog postupanja počinjene u presudi od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), iz točaka 122. do 125. pobijane presude proizlazi da Opći sud nije zahtjev za naknadu štete koji se temelji na toj navodnoj povredi odbio zbog zaključaka iz točaka 103. i 153. te presude, koji se odnose na činjenicu da žalitelj nije osobno snosio teret povezan s plaćanjem novčane kazne izrečene spornom odlukom, nego zbog toga što do odgovornosti Unije ne može doći na temelju sudske odluke koju je donio sud Unije koji nije odlučivao u zadnjem stupnju. Iz toga slijedi da se ta argumentacija zasniva na pogrešnom tumačenju pobijane presude te stoga nije osnovana, to tim više što je, kako to proizlazi iz točke 84. ove presude, Opći sud u svakom slučaju osnovano presudio da takva povreda ne može dovesti do odgovornosti Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a.

98 Kao drugo, valja istaknuti da Komisija u svojem odgovoru na žalbu, kako to proizlazi iz točaka 93. i 94. ove presude, osporava odluku Općeg suda kojom je on u točkama 46. i 65. pobijane presude odbio argumente o postojanju zapreka vođenju postupka koji se temelje, s jedne strane, na zastari zahtjeva za naknadu materijalne štete navodno pretrpljene zbog povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci i, s druge strane, na tome da bi naknada štete za izgubljenu dobit koja proizlazi iz te povrede poništila pravne učinke odluke iz prosinca 2014. Prema mišljenju Komisije, argumenti o postojanju zapreka vođenju postupka tiču se javnog poretka, te bi ih stoga Sud po službenoj dužnosti morao ispitati.

99 U tom pogledu, kada je, s jedne strane, riječ o argumentu koji se tiče zapreke vođenju postupka koja se temelji na zastari navedenog zahtjeva, važno je ponoviti da je Sud već presudio da istek roka zastare predstavlja zapreku vođenju postupka koja se, za razliku od procesnih rokova, ne odnosi na javni poredak, ali gasi tužbu za naknadu štete jedino na zahtjev tuženika (presuda od 8. studenoga 2012., Evropaïki Dynamiki/Komisija, C-469/11 P, EU:C:2012:705, t. 54.), i da na poštovanje roka zastare sud Unije ne pazi po službenoj dužnosti, nego se na to mora pozvati stranka koje se to tiče (presuda od 14. lipnja 2016., Marchiani/Parlament, C-566/14 P, EU:C:2016:437, t. 94. i navedena sudska praksa).

100 Stoga se nameće zaključak da je Komisija, ako je željela da Sud ukine točku 46. pobijane presude u kojoj je odbijen taj argument o postojanju zapreke vođenju postupka, morala podnijeti protužalbu u tom smjeru, kao što to proizlazi iz članaka 174., 176. i 178. stavka 2. Poslovnika Suda.

101 Kada je, s druge strane, riječ o postojanju zapreke vođenju postupka koja se temelji na tome da bi tužba radi naknade štete za pretrpljenu izgubljenu dobit, koja navodno proizlazi iz povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci, poništila pravne učinke odluke iz prosinca 2014., valja primijetiti da se, ne prejudicirajući pritom odgovor na pitanje može li tu zapreku vođenju postupka Sud ispitati po službenoj dužnosti, Komisijina argumentacija svodi na prigovaranje Općem sudu u pogledu iste pogreške koja se tiče prava, poput one koja je bila obuhvaćena jedinim razlogom istaknutim u prilog protužalbi, koju je u predmetu C-479/17 P podnijela Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije. Međutim, kao što je to navedeno u točki 66. ove presude, taj razlog odbijen je kao neosnovan.

102 Kao treće, što se tiče argumentacije društva Guardian Europe prema kojoj je Opći sud u točkama 103. i 153. pobijane presude pogrešno protumačio pojam „poduzetnik” u smislu prava Unije, valja podsjetiti da je Sud već presudio da su autori Ugovorâ izabrali upotrebu pojma „poduzetnik” kako bi označili

počinitelja povrede prava tržišnog natjecanja, kojeg se može kazniti primjenom članaka 101. i 102. UFEU-a, a ne pojma „društva” ili „pravne osobe” koji se koristi u članku 54. UFEU-a (presuda od 18. srpnja 2013., Schindler Holding i dr./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, t. 102.).

103 Iz sudske prakse Suda proizlazi da se pravo Unije u području tržišnog natjecanja odnosi na djelatnosti poduzetnika te da pojam „poduzetnik” obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegova financiranja (presuda od 27. travnja 2017., Akzo Nobel i dr./Komisija, C-516/15 P, EU:C:2017:314, t. 47. i navedena sudska praksa).

104 Sud je također pojasnio da pojam poduzetnika u tom kontekstu treba shvatiti kao gospodarsku cjelinu, čak i ako se, s pravnog stajališta, ta gospodarska cjelina sastoji od nekoliko fizičkih ili pravnih osoba (presuda od 27. travnja 2017., Akzo Nobel i dr./Komisija, C-516/15 P, EU:C:2017:314, t. 48. i navedena sudska praksa).

105 Prema tome, pojam „poduzetnik”, u smislu koji je naveden u prethodnoj točki ove presude, korišten je upravo radi provedbe mjerodavnih odredaba prava tržišnog natjecanja Unije, a osobito radi označavanja počinitelja povrede članaka 101. i 102. UFEU-a.

106 Nasuprot tomu, taj pojam nije primjenjiv u kontekstu tužbe za naknadu štete koja se temelji na članku 340. drugom stavku UFEU-a. Naime, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 73. svojeg mišljenja, takva tužba je tužba općeg prava, uređena općim postupovnim pravilima, koja u ovom slučaju podliježe pravu društava i koja ne ovisi o odgovornosti s obzirom na pravo zabranjenih sporazuma.

107 Stoga Opći sud u točkama 103. i 153. pobijane presude nije pogrešno protumačio pojam „poduzetnik” u smislu prava Unije.

108 Kao četvrto, što se tiče kritike društva Guardian Europe, iznesene u svjetlu stvarne prirode njegovih odnosa s njegovim društvima kćerima, na utvrđenje Općeg suda u točkama 103. i 153. pobijane presude, prema kojem ono nije osobno snosilo teret plaćanja novčane kazne, valja prije svega podsjetiti da ako netko tvrdi da ima pravo na naknadu štete, tada on mora, među ostalim, dokazati da je štetu za koju traži naknadu osobno pretrpio.

109 U ovom slučaju, kada se radi o šteti na koju se društvo Guardian Europe poziva s osnove izgubljene dobiti, valja podsjetiti da, kako to proizlazi iz spisa s kojim Sud raspolaže, nije sporno da je, s jedne strane, dio novčane kazne solidarno izrečene društvu Guardian Europe i njegovu društvu majci koja iznosi 148 000 000 eura, odnosno 111 000 000 eura, odmah plaćen Komisiji tijekom ožujka 2008., pri čemu je razlika od 37 000 000 eura pokrivena bankarskom garancijom, i da je, s druge strane, u srpnju 2013. ta garancija ukinuta, pri čemu je zatim Komisiji plaćen ukupni iznos od 48 263 003 eura, koji odgovara preostaloj novčanoj kazni uvećanoj za kamate.

110 Isto tako nije sporno i da su se, kao posljedica presude od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), kojom je, među ostalim, smanjena navedena novčana kazna na iznos od 103 600 000 eura, iznos od 7 400 000 eura, koji predstavlja razliku između prvotne uplate od 111 000 000 eura i novčane kazne koju je Sud smanjio, kao i iznos od 48 263 003 eura, plaćen Komisiji nakon ukidanja bankarske garancije, odnosno ukupan iznos od 55 663 003 eura, pokazali neosnovano plaćenima.

111 U tom kontekstu, u okviru zahtjeva za naknadu štete koja je navodno pretrpljena zbog povrede načela jednakog postupanja, pred Općim je sudom društvo Guardian Europe tražilo iznos naknade štete od 9 292 000 eura, s osnove izgubljene dobiti koju je navodno pretrpjelo tijekom razdoblja koje je teklo od ožujka 2008., odnosno dana plaćanja iznosa od 111 000 000 eura, do 12. studenoga 2014., odnosno dana donošenja presude Suda kojom je smanjena izrečena novčana kazna. Izgubljena dobit na koju se poziva sastoji se, naime, od razlike između, s jedne strane, kamata koje je Komisija vratila nakon što je

Sud smanjio novčanu kaznu i, s druge strane, prihoda koje je društvo Guardian Europe moglo ostvariti tijekom tog razdoblja da je, umjesto neosnovanog plaćanja iznosa od 55 663 003 eura, taj iznos uložilo u svoje djelatnosti.

112 Osim toga, društvo Guardian Europe je u okviru zahtjeva za naknadu štete koju je navodno pretrpjelo zbog povrede razumnog roka suđenja u predmetu Općeg suda T-82/08 tražilo iznos naknade štete od 1 671 000 eura s osnove izgubljene dobiti, koju je navodno pretrpjelo tijekom razdoblja koje je teklo od 12. veljače 2010., dana kada je, kako smatra, presuda u predmetu T-82/08 trebala biti donesena, do 27. rujna 2012., dana donošenja presude kojom je taj predmet okončan, zbog povrede razumnog roka suđenja. Izgubljena dobit na koju se poziva sastoji se, naime, od razlike između, s jedne strane, dijela kamata koje se odnose na to razdoblje, a koje je Komisija vratila nakon što je Sud smanjio novčanu kaznu i, s druge strane, prihoda koje je društvo Guardian Europe moglo ostvariti tijekom tog razdoblja da je, umjesto da je odmah neosnovano platilo iznos od 7 400 000 eura, taj iznos uložilo u svoje djelatnosti.

113 Međutim, kako to proizlazi iz utvrđenja Općeg suda u točkama 100. do 102. pobijane presude, što se tiče, s jedne strane, iznosa od 111 000 000 eura plaćenog Komisiji tijekom ožujka 2008., 20 000 000 eura platilo je društvo Guardian Industries. Što se tiče ostatka od 91 000 000 eura, valja navesti da su, iako je uplatu tog iznosa Komisiji izvršilo društvo Guardian Europe, ipak, na temelju primjene nekoliko sporazuma zaključenih između društva Guardian Europe i njegovih društava kćeri, ove potonje te koje su, računajući od 31. prosinca 2007., platile, s računovodstvenog i financijskog aspekta, dio kazne koju je Komisija izrekla u iznosu od 91 000 000 eura, u skladu s podjelom koja proizlazi iz tih ugovora. Što se, s druge strane, tiče iznosa od 48 263 003 eura, plaćenog tijekom srpnja 2013., njega je platilo sedam društava kćeri društva Guardian Europe, koja su, svako za sebe, platila dio tog iznosa neposredno Komisiji.

114 Iz toga slijedi da neosnovani iznos od 55 663 003 eura, uključujući iznos od 7 400 000 eura plaćen Komisiji tijekom ožujka 2008., zapravo nije platilo društvo Guardian Europe, nego jednim dijelom njegovih sedam društava kćeri, a drugim dijelom društvo Guardian Industries, što, uostalom, društvo Guardian Europe i ne osporava.

115 Valja međutim voditi računa i o činjenici da je, kako je to društvo Guardian Europe isticalo u svojim očitovanjima pred Sudom i ranije pred Općim sudom, to društvo stopostotni vlasnik svojih društava kćeri. U tim okolnostima, kako je to u biti naveo i nezavisni odvjetnik u točki 79. svojeg mišljenja, oštećenje navedenih društava kćeri slijedom plaćanja te novčane kazne o kojoj je riječ predstavlja, naime, financijsku štetu koju snosi društvo o kojem ta društva kćeri u potpunosti ovise. Imajući u vidu tu okolnost, Opći je sud samo uz pogrešku koja se tiče prava mogao, na temelju činjenice da su društva kćeri društva Guardian Europe platila tu novčanu kaznu, zaključiti da to društvo nije osobno snosilo trošak povezan s navedenom novčanom kaznom i da zbog toga ono ne može tražiti naknadu štete zbog izgubljene dobiti, spomenute u točkama 111. i 112. ove presude.

116 Međutim, ta pogreška koja se tiče prava nije takve prirode da bi dovela u pitanje odluku Općeg suda o odbijanju zahtjeva društva Guardian Europe za naknadu štete s osnove izgubljene dobiti. Naime, to društvo može osnovano tvrditi da je osobno pretrpjelo stvarnu i izvjesnu štetu koja se sastoji od izgubljene dobiti povezane s nemogućnosti ulaganja u svoje djelatnosti iznosa koji su njegovih sedam društava kćeri neosnovano platili Komisiji samo ako se utvrdi da bi ta društva kćeri, da su mogla raspolagati tim iznosima, njih uložila u djelatnosti društva Guardian Europe.

117 Međutim, društvo Guardian Europe nije dostavilo nijedan dokaz na temelju kojeg bi se takva okolnost mogla utvrditi, ograničivši se samo na tvrdnju da je to što su njegova društva kćeri platila novčanu kaznu dovelo do smanjenja njegovih sredstava, što je pak utjecalo na njegovu djelatnost u Europi.

118 Iz svega prethodno navedenog slijedi da je Opći sud osnovano odbio navedene zahtjeve za naknadu štete s osnove izgubljene dobiti.

119 Stoga treba odbiti prvi i četvrti žalbeni razlog.

Drugi žalbeni razlog

120 Svojim drugim žalbenim razlogom društvo Guardian Europe tvrdi da je Opći sud pogrešno protumačio pojam „poduzetnik” u smislu prava Unije te da je iskrivio dokaze koje je ono podnijelo, s obzirom na to da mu je dodijelio samo 82 % iznosa koji je tražio s osnove troškova bankarske garancije koji je plaćen nakon proteka razumnog roka u predmetu T-82/08, uz obrazloženje da je društvo majka društva Guardian Europe, odnosno društvo Guardian Industries, bilo platilo 18 % tog iznosa.

121 Budući da se taj razlog odnosi na iznos koji je Opći sud dodijelio s osnove imovinske štete što ju je društvo Guardian Europe pretrpjelo zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08, i da je, kao što to proizlazi iz točke 43. ove presude, točka 1. izreke pobijane presude ukinuta, nije više potrebno ispitati taj razlog.

Treći i peti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

122 Svojim trećim i petim žalbenim razlogom, koje valja ispitati zajedno, društvo Guardian Europe prigovara da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je odbio zahtjeve za naknadu štete koja je navodno nanesena njegovu ugledu, a koja proizlazi iz povrede razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08, kao i iz povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci i u presudi od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), temeljeći svoju odluku, s jedne strane, na nepostojanju dokaza o navedenoj neimovinskoj šteti i, s druge strane, na činjenici da je svaka šteta njegovu ugledu, koja bi proizlazila iz tih povreda, u dovoljnoj mjeri nadoknađena utvrđenjem povrede razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08, kao i time što je Sud poništio spornu odluku i smanjio iznos novčane kazne.

123 Društvo Guardian Europe naglašava da se pravo na naknadu neimovinske štete zasniva na samoj svrsi prava na suđenje u razumnom roku, koje je sadržano u članku 47. Povelje, i da sudska praksa Europskog suda za ljudska prava prihvaća postojanje presumpcije prema kojoj prekomjerno trajanje postupka uzrokuje neimovinsku štetu.

124 Osim toga, društvo Guardian Europe ističe da je činjenica da je novčana kazna koju mu je Komisija izrekla u spornoj odluci bila najviša, stvarala dojam da je to društvo bilo glavni sudionik zabranjenog sporazuma koji mu se stavlja na teret u toj odluci, iako je ono bilo najmanji proizvođač čije je sudjelovanje u tom zabranjenom sporazumu bilo najkraće, a taj je dojam popravljen tek kada je Sud u svojoj presudi od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), smanjio iznos novčane kazne izrečene društvu Guardian Europe na drugi najmanji iznos zbog Komisijine povrede načela nediskriminacije.

125 Prema tome, „relativna važnost” društva Guardian Europe u tom kažnjivom djelu prekomjerno je dugo održavana na nerazmjerno visokoj razini, što bi mu trebalo omogućiti da traži naknadu štete bez potrebe za ikakvim daljnjim dokazom.

126 Naposljetku, prema mišljenju društva Guardian Europe, ni utvrđenje povrede razumnog roka ni poništenje sporne odluke i smanjenje novčane kazne koje je izrekao Sud ne predstavljaju odgovarajuću naknadu za povredu ugleda koju je pretrpjelo do tog utvrđenja i tog poništenja.

127 U tom pogledu društvo Guardian Europe podsjeća da se novčane kazne koje Komisija izriče poduzetnicima koji krše pravila tržišnog natjecanja Unije objavljuju kako bi sudionici tržišta, uključujući i potrošače, imali o njima saznanje. Na taj je način društvo Guardian Europe tijekom predmetnog razdoblja bilo pogrešno percipirano kao glavni sudionik zabranjenog sporazuma koji mu je stavljen na teret spornom odlukom.

128 U tim okolnostima društvo Guardian Europe smatra da je jedini odgovarajući oblik naknade štete u ovom predmetu novčana naknada izražena u postotku njegove novčane kazne, kao što je to Opći sud presudio u predmetu od 16. lipnja 2011., Bavaria/Komisija (T-235/07, EU:T:2011:283, t. 342. i 343.).

129 Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, osporava te argumente društva Guardian Europe.

130 Komisija, koja se, među ostalim, poziva na presudu od 28. veljače 2013., Inalca i Cremonini/Komisija (C-460/09 P, EU:C:2013:111, t. 99.), tvrdi da je nastupila zastara zahtjeva za naknadu štete zbog navodne povrede ugleda društva Guardian Europe koja proizlazi iz sporne odluke jer takva povreda nije ponavljajuće prirode i u cijelosti je počinjena na dan donošenja te odluke.

131 Podredno, Komisija tvrdi da su argumenti društva Guardian Europe neosnovani.

Ocjena Suda

132 Kao prvo, što se tiče argumentacije društva Guardian Europe o navodnoj izgubljenoj dobiti koju je pretrpjelo zbog povrede načela jednakog postupanja, počinjenoj presudom od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494), Opći sud je, kao što to proizlazi iz točaka 122. do 125. pobijane presude, odbio zahtjev za naknadu štete koji se temelji na navodnoj povredi, ali ne zbog nepostojanja dokaza o neimovinskoj šteti na koju se poziva ili zbog činjenice da je sva šteta žaliteljevu ugledu koja počiva na toj povredi u dovoljnoj mjeri nadoknađena, nego zato što odgovornost Unije ne može nastati na temelju odluke suda Unije koji ne odlučuje u zadnjem stupnju. Iz toga slijedi da se ova argumentacija zasniva na pogrešnom tumačenju pobijane presude te stoga nije osnovana, to tim više što je, kako to proizlazi iz točke 84. ove presude, Opći sud u svakom slučaju osnovano presudio da takva povreda ne može dovesti do odgovornosti Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a.

133 Kao drugo, što se tiče Komisijine argumentacije koja se odnosi na zastaru zahtjeva za naknadu navodne štete ugledu društva Guardian Europe, koja proizlazi iz povrede načela jednakog postupanja u spornoj odluci, valja navesti da je ta argumentacija trebala biti iznesena u Komisijinoj protužalbi, u skladu s člancima 174., 176. i 178. stavkom 2. Poslovnika Suda, s obzirom na to da se, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 99. ove presude, ne ispituje po službenoj dužnosti je li takav zahtjev podnesen unutar zastarnog roka kojem podliježe.

134 Kao treće, društvo Guardian Europe osporava razloge kojima se u točkama 115. i 148. pobijane presude vodio Opći sud prilikom odbijanja njegova zahtjeva za naknadu navodne povrede njegova ugleda koja proizlazi iz povrede načela jednakog postupanja počinjene u spornoj odluci, kao i iz povrede razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08, odnosno osporava, s jedne strane, da nije dokazao da su te povrede bile takve prirode da bi povrijedile njegov ugled, kako je utvrđeno u točkama 113. i 145. pobijane presude, i, s druge strane, da su, pod pretpostavkom da su one povrijedile ugled društva Guardian Europe, zaključak o povredi razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08 kao i poništenje sporne odluke i smanjenje iznosa izrečene kazne, kako je Sud odlučio, dovoljni za naknadu neimovinske štete na koju se to društvo poziva, kao što je to utvrđeno u točkama 114. i 146. pobijane presude.

135 Što se, na prvome mjestu, tiče razloga iznesenih u točkama 113. i 145. pobijane odluke, važno je podsjetiti da, s jedne strane, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, svaka šteta za koju je podnesen zahtjev za naknadu u okviru tužbe za izvanugovornu odgovornost Unije s osnove članka 340. drugog stavka UFEU-a, treba biti stvarna i izvjesna. S druge strane, kako bi mogla nastati izvanugovorna odgovornost Unije, šteta mora biti dovoljno izravna posljedica nezakonitog postupanja institucija. U svakom slučaju, stranka koja se poziva na izvanugovornu odgovornost Unije dužna je podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i opsegu štete na koju se poziva te o postojanju dovoljno izravne uzročno posljedične veze između postupanja institucije o kojoj je riječ i štete na koju se poziva (presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 61. i 62. i navedena sudska praksa).

136 Iz toga proizlazi da je neosnovana argumentacija društva Guardian Europe prema kojoj u ovom slučaju postojala presumpcija postojanja neimovinske štete na koju se poziva i koja ga oslobađa obveze da u tom pogledu iznese bilo koji dokaz.

137 Osim toga, valja podsjetiti da je, prema dobro ustaljenoj sudskoj praksi, Opći sud jedini nadležan za utvrđivanje i ocjenu činjenica te, načelno, za ispitivanje dokaza kojima raspolaže u potporu tim činjenicama. Naime, ako su ti dokazi pravilno pribavljeni i ako su poštovana opća pravna načela i postupovna pravila koja se primjenjuju na teret dokazivanja i izvođenje dokaza, Opći sud je jedini ovlašten ocijeniti vrijednost dokaza koji su mu dostavljeni. Ta ocjena stoga ne predstavlja, osim u slučaju iskrivljavanja tih dokaza, pravno pitanje koje kao takvo podliježe nadzoru Suda. Osim toga, takvo iskrivljavanje mora jasno proizlaziti iz sadržaja spisa a da nije potrebno provesti novu ocjenu činjenica i dokaza (presuda od 16. lipnja 2016., Evonik Degussa i AlzChem/Komisija, C-155/14 P, EU:C:2016:446, t. 23. i navedena sudska praksa).

138 U ovom je slučaju Opći sud u točki 112. pobijane presude utvrdio da argumentacija društva Guardian Europe, prema kojoj je sporna odluka stvorila varljiv dojam o ulozi koju je to društvo imalo u kartelu o ravnom staklu, nije bila potkrijepljena dokazima koji bi pokazali da je povreda načela jednakog postupanja počinjena tom odlukom zbog svoje težine mogla imati utjecaj na njegov ugled, povrh utjecaja koji je imalo njegovo sudjelovanje u zabranjenom sporazumu.

139 Osim toga, Opći sud je u točki 144. pobijane presude utvrdio da argumentacija društva Guardian Europe, prema kojoj se to društvo zbog povrede razumnog roka suđenja dulje vremena smatralo posebno odgovornim za predmetno kažnjivo djelo, nije bila potkrijepljena dokazima koji bi pokazali da je povreda razumnog roka suđenja svojom težinom mogla imati utjecaj na njegov ugled, povrh utjecaja uzrokovanog spornom odlukom.

140 Valja istaknuti da društvo Guardian Europe nije dokazalo, a čak ni tvrdilo, da se ocjene koje se nalaze u točkama 112. i 144. pobijane presude zasnivaju na iskrivljavanju dokaza.

141 U tim okolnostima je Opći sud pravilno odlučio u točkama 113. i 145. pobijane presude da društvo Guardian Europe nije dokazalo da su povreda načela jednakog postupanja, koja je počinjena u spornoj odluci, i povreda razumnog roka suđenja u predmetu T-82/08 bile takve prirode da bi povrijedile njegov ugled, te prema tome odbio, u točkama 115. i 148. pobijane presude, zahtjeve za naknadu štete podnesene s tih osnova.

142 Što se, s druge strane, tiče razloga iznesenih u točkama 114. i 146. pobijane presude, iz samog sadržaja tih točaka jasno proizlazi da se radi o podrednim razlozima jer su razlozi izneseni u točkama 113. i 145. pobijane presude dovoljni za odbijanje zahtjeva za naknadu štete zbog navodne povrede ugleda na koju se društvo Guardian Europe poziva.

143 U tom pogledu valja podsjetiti da, u skladu sa sudskom praksom Suda, ako je jedan od razloga koje je Opći sud iznio dovoljan za opravdavanje izreke njegove presude, nedostatci koje može sadržavati drugi razlog, koji je također iznesen u predmetnoj presudi, u svakom slučaju ne utječu na navedenu izreku pa je žalbeni razlog koji se poziva na te nedostatke bespredmetan i treba ga odbiti (presuda od 29. travnja 2004., Komisija/CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, t. 68. i navedena sudska praksa).

144 Stoga treći i peti žalbeni razlog treba odbiti kao djelomično bespredmetne i djelomično neosnovane.

Tužba pred Općim sudom

145 U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije, ako je žalba osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda. On tada može sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu.

146 U ovom slučaju, budući da je žalba u predmetu C-447/17 P prihvaćena i točka 1. izreke pobijane presude ukinuta, Sud ocjenjuje da valja konačno odlučiti o tužbi za naknadu štete koju je podnijelo društvo Guardian Europe u dijelu u kojem se zahtijeva naknada štete proizišle iz plaćanja troškova bankarske garancije izvan razumnog roka za suđenje u okviru predmeta T-82/08.

147 S tim u vezi valja podsjetiti na to da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, uvjetovano ispunjenjem skupine uvjeta, odnosno nezakonitošću postupanja koje se stavlja na teret instituciji Unije, stvarnošću štete i postojanjem uzročne veze između postupanja te institucije i navedene štete (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 64. i navedena sudska praksa).

148 Kao što je Sud to već presudio, ako jedan od tih uvjeta nije ispunjen, tužba se mora u cijelosti odbiti a da pritom nije potrebno ispitati ostale uvjete izvanugovorne odgovornosti Unije (presuda od 14. listopada 1999., Atlanta/Europska zajednica, C-104/97 P, EU:C:1999:498, t. 65. i navedena sudska praksa). Usto, sud Unije nije dužan ispitati te uvjete određenim redoslijedom (presuda od 18. ožujka 2010., Trubowest Handel i Makarov/Vijeće i Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, t. 42. i navedena sudska praksa).

149 Zbog razloga navedenih u točkama 32. do 41. ove presude, tužbu za naknadu štete koju je podnijelo društvo Guardian Europe pred Općim sudom valja odbiti u dijelu u kojem se njome zahtijeva naknada štete u iznosu od 936 000 eura na temelju navodne imovinske štete koja se sastoji od plaćanja troškova bankarske garancije nakon proteka razumnog roka za suđenje u predmetu T-82/08.

Troškovi

150 Sukladno članku 184. stavku 2. Poslovnika, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima.

151 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

152 S obzirom na to da je Europska unija, koju zastupaju Sud Europske unije i Komisija, podnijela zahtjev da se društvu Guardian Europe naloži snošenje troškova te da ono nije uspjelo sa svojim žalbenim razlozima, kako u okviru žalbe u predmetu C-447/17 P tako i u okviru žalbe u predmetu C-479/17 P,

tom društvu valja naložiti da, osim vlastitih troškova, snosi i ukupne troškove Europske unije, koju zastupaju Sud Europske unije i Komisija, kako u prvom stupnju tako i u postupku povodom tih dviju žalbi.

153 Osim toga, budući da je društvo Guardian Europe podnijelo zahtjev da se Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, naloži snošenje troškova, a da ona nije uspjela sa svojim jedinim razlogom u okviru protužalbe u predmetu C-479/17 P, Europskoj uniji valja naložiti da snosi, osim vlastitih troškova, ukupne troškove društva Guardian Europe u okviru navedene protužalbe.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Ukida se točka 1. izreke presude Općeg suda Europske unije od 7. lipnja 2017., Guardian Europe/Europska unija (T-673/15, EU:T:2017:377).**

2. **Odbija se žalba koju je društvo Guardian Europe Sàrl podnijelo u predmetu C-479/17 P.**

3. **Odbija se protužalba koju je Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, podnijela u predmetu C-479/17 P.**

4. **Odbija se tužba za naknadu štete koju je podnijelo društvo Guardian Europe Sàrl u dijelu u kojem se traži naknada štete u iznosu od 936 000 eura s osnove navodne imovinske štete koja se sastoji od plaćanja troškova bankarske garancije nakon proteka razumnog roka za suđenje u okviru predmeta u kojem je donesena presuda od 27. rujna 2012., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494).**

5. **Društvu Guardian Europe nalaže se da, osim vlastitih troškova, snosi ukupne troškove koje zahtijeva Europska unija, koju zastupaju Sud Europske unije i Europska komisija, kako u prvom stupnju tako i u okviru žalbe u predmetu C-447/17 P i u okviru žalbe u predmetu C-479/17 P.**

6. **Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, snosit će, osim vlastitih troškova, ukupne troškove društva Guardian Europe Sàrl koje ono zahtijeva u okviru protužalbe u predmetu C-479/17 P.**

Potpisi